

APOSTOLSKA UREDBA

kojom se proglašuje Rimski misal obnovljen prema odredbi
II Vatikanskog sabora

PAVAO BISKUP

sluga slugu Božjih na trajni spomen

RIMSKI MISAL koji je 1570. godine po odredbi Trident-
skog sabora proglasio Naš Predšasnik S. Pijo V¹ svi su prihvatili kao jedan od mnogobrojnih i vanrednih plodova koji su proizašli iz toga svetog sabora za čitavu Crkvu Kristovu. Ne samo da je kroz četini stoljeća taj Misal bio mjerilo svećenicima latinskog obreda za slavljenje euharistijske žrtve, nego su ga navjestitelji evanđelja raširili gotovo po svim zemljama. Osim toga su mnogobrojni sveti ljudi obilato iz njega hranili svoju pobožnost prema Bogu čitanjem Svetog pisma i molitvama. Njegov opći raspored potječe velikim dijelom od sv. Grgura Velikoga.

Međutim, već odavna se u kršćanskom narodu počela više razvijati i širiti liturgijska obnova, koju, prema riječima našeg Predšasnika, časne uspomene Pija XII, trebamo smatrati posebnim znakom Božje providnosti prema ljudima našega vremena, spasonosnim prolazom Duha Svetoga kroz svoju Crkvu². Ta je obnova jasno pokazala da obrasce Rimskog misala treba obnoviti i obogatiti. Samu tu reformu započeo je isti Naš Predšasnik Pijo XII obnovljenim obredom Uskrs-

¹ Usp. Apostol. konst. Quo primum od 13. srpnja 1570. godine.

² Usp. Govor Pija XII učesnicima prvog međunarodnog kongresa o pastoralnoj liturgiji, održanog u Asisu 22. rujna 1956: AAS 48, 1956, str. 712.

³ Usp. Sv. kongregacija obreda, Dekret Dominicae Resurrectionis od 9. veljače 1951; AAS 43, 1951, str. 128ss; Dekret Maxima redemptionis nostrae mysteria od 16. studenoga 1955: AAS 47, 1955, str. 838ss.

nog bdjenja i obreda svetog tjedna⁵ te time je učinio prvi korak u prilagođivanje Rimskog misala duhu današnjega čovjeka.

Nedavno je II Vatikanski sveopći sabor svojoj Uredbom *Sacrosanctum Concilium* postavio temelje opće obnove Rimskoga misala sa zahtjevom da se tekst i obredi imaju tako srediti da jasnije izraze svete vrednote koje su u njima označene;⁴ zahtijeva reviziju nepromjenljivih misnih dijelova tako da budu jasnije izražene vlastitosti pojedinih dijelova i njihova međusobna veza, a istovremeno da se olakša pobožno i djelotvorno sudjelovanje vjernika.⁵ Sabor dalje ističe: Da bi se vjernicima pripremila bogatija hrana Božje riječi, neka se obilatije otvori biblijska riznica;⁶ i konačno: Neka se sastavi novi obred koncelebracije i unese u Rimski pontifikal i Misal.⁷

Međutim, pogrešno bi bilo misliti da je ova obnova Rimskoga misala izvršena na brzinu. Napredak liturijske znanosti kroz ova posljednja četini stoljeća, bez sumnje, joj je pripravio put. Već je naime nakon sabora u Tridentu, kako ističe Apostolska konstitucija *Quo primum* našega predšasnika sv. Pija V, proučavanje starih rukopisa Vatikanske biblioteke i proučavanje drugih rukopisa sabranih različitih strana, mnogo pridonijelo obnovi Rimskog misala. Otada su, međutim, otkriveni i objavljeni najstariji liturgijski izvori i bolje su istraženi liturgijski obrasci Istočne Crkve. Zbog toga su mnogi zahtijevali da to doktrinalno, a ujedno duhovno bogatstvo ne ostane naprosto zakopano u bibliotekama, nego da se iznese na vidjelo kako bi osvijetljivalo i hranilo duh i srce kršćana.

Sada ćemo u glavnim crtama iznijeti novi sastav Rimskog misala. Prije svega u *Općem uređenju*, koje je u stvari uvod u Misal, iznesena su nova pravila za slavljenje euharistijske žrtve, i to s obzirom na same obrede i službe onih koji kod samog slavljenja sudjeluju, kao i s obzirom na bogoštovni namještaj i bogoštovna mjesta.

Najveća novost obnove odnosi se na tzv. euharistijsku molitvu. Dok je naime u Rimskom obredu prvi dio te Molitve, predslavlje, kroz stoljeća poprimao različite oblike, drugi je dio, koji se zove »Kanon Čina«, od IV i V stoljeća dobio

⁴ Usp. II Vatikanski sabor, Uredba o svetom bogoslužju, *Sacrosanctum Concilium*, br. 21: AAS 56, 1964, str. 106.

⁵ Usp. Ondje, br. 50, str. 114.

⁶ Usp. Ondje, br. 51, str. 114.

⁷ Usp. Ondje, br. 58, str. 115.

nepromjenjivi oblik. Istočne su liturgije, naprotiv poprimile izvjesnu raznolikost u svojim anaforama. Osim što smo euharistijskoj molitvi pridodali veliki broj predslovlja iz stare tradicije Rimske Crkve, ili ona, koja su sada po prvi puta sastavljena s ciljem da se osvijetle različiti vidovi otajstva spasenja, i da se pruže još bogatiji izrazi zahvaljivanja, odlučili smo također toj euharistijskoj molitvi dodati tri nova kanona. Ipak smo odredili, zbog pastoralnih razloga i s nakanom da se olakša koncelebracija, da riječi Gospodinove budu iste u svim obrascima kanona. Tako hoćemo da se u svakoj euharistijskoj molitvi izgovaraju slijedeće riječi: nad kruhom: *Uzmite i jedite od ovoga svi: ovo je Tijelo moje koje će se za vas predati;* i nad kaležom: *Uzmite i pijte iz nje svi: Ovo je čaša Moje krvi novoga i vječnoga saveza koja će se proliti za vas i za sve ljude na otpuštenje grijeha. Ovo činite meni na spomen.* Riječi **OTAJSTVO VJERE** stavljene su izvan konteksta riječi Krista Gospodina, izgovara ih svećenik, a služe kao uvod u poklik vjernika.

Što se tiče obreda mise, obredi su pojednostavljeni, premda je zgodno sačuvana njihova bit.⁸ Ispušteno je ono što se tokom vremena podvostručilo ili dodalo bez velike koristi,⁹ napose u obredu prinosa kruha i vina, u obredu lomljenja kruha i pričješćivanja.

S druge strane uvedene su prema davnom načinu svetih otaca neki dijelovi koji su otpali krivnjom povijesnih prilika,¹⁰ kao npr. homilija,¹¹ sveopća molitva ili molitva vjernika,¹² pokornički obred, to jest čin pomirenja s Bogom i braćom na početku mise kome je s pravom vraćena prijašnja vrijednost.

Zatim odredbom II Vatikanskog sabora naređuje se da se kroz određeni broj godina puku čitaju važni dijelovi Svetoga pisma,¹³ pa su sva nedjeljna čitanja raspoređena na tri godine. Osim toga, u nedjelje i blagdane prije čitanja poslanice i evanđelja uzima se i jedno čitanje iz Starog zavjeta, odnosno u uskrsno vrijeme iz Djela apostolskih. Na taj se način jasnije osvjetljava stalni razvoj otajstva spasenja koji iznose objavljene Božje riječi. To preobilje biblijskih čitanja, koje

⁸ Usp. Ondje, br. 50, str. 114.

⁹ Ondje.

¹⁰ Usp. ondje.

¹¹ Usp. Ondje, br. 52, str. 114.

¹² Usp. Ondje, br. 53, str. 114.

¹³ Usp. Ondje, br. 51, str. 114.

vjernicima na blagdanske dane pruža najvažniji dio Svetoga pisma, nadopunjeno je drugim dijelovima svetih knjiga koji se čitaju u dane preko tjedna.

Sve je to tako uređeno da bi se u vjernicima izazivala sve veća glad za Božjom riječi¹⁴ koja pod vodstvom Duha Svetoga na neki način narod novoga Saveza goni k savršenom jedinstvu Crkve. Gajimo živu nadu, da će sve to pomoći i svećenicima i vjernicima da s više svetosti pripreve svoj duh za Gospodinovu večeru i da ujedno dublje razmišljajući Sveto pismo svakog se dana sve više hrane riječima Gospodnjim. Tako će, kako je to već naglasio II Vatikanski sabor, Sveto pismo za sve biti nepresušivi izvor duhovnog života, važno sredstvo prenošenja kršćanske nauke te konačno jezgra svake teološke pouke.

U ovoj obnovi Rimskoga misala osim triju već gore spomenutih promjena, tj. euharistijskih molitava, obreda Mise i redosljeda čitanja i drugi su dijelovi pregledani i podosta izmijenjeni, kao što su: Sveta vremena, svetački dani, zajedničke mise svetaca, obredne i zavjetne mise. Posebna je pak pažnja posvećena tzv. molitvama koje su ne samo brojem povećane kako bi bolje odgovarale potrebama našega vremena, nego su i usklađene s duhom najstarijih tekstova. Tako svaki dan u tjednu glavnih liturgijskih vremena, naime, Došašća, Božića, Korizme i Uskrsa, ima svoju vlastitu molitvu.

S obzirom na ostale dijelove, kao što su tekst Rimskog graduala, barem što se tiče pjevanja, nije izmijenjen. Ali zbog boljeg razumijevanja ponovo je uveden psalam odgovora koji sv. Augustin i sv. Lav Veliki često spominju, a osim toga su, prema potrebama, prerađene i antifone za ulaznu i pričesnu pjesmu kod misa bez pjevanja.

Konačno sve to što smo do sada iznijeli o Rimskom misalu uvodimo kao obavezu. Naš predšasnik sv. Pijo V službeno je proglasio izdanje Rimskoga misala i predstavio ga kršćanskom narodu kao sredstvo bogoštovnog jedinstva i kao znak čistoće crkvenoga kulta. Na isti način i Mi smo u novom Misalu, prema uputama II Vatikanskog sabora, dali mogućnosti za *opravdane raznolikosti i prilagođivanja*.

Uvjereni smo da će vjernici primiti ovaj Misal kao pomoć da posvjedoče i još više utvrde svoje međusobno jedin-

¹⁴ Usp. Amos 8, 11.

¹⁵ Usp. II Vatikanski sabor, Uredba o sv. bogoslužju *Sacrosanctum Concilium*, br. 38—40: AAS 56, 1964, str. 110.

stvo te da će se preko toga Misala u mnogobrojnim jezicima, vinuti Ocu nebeskome po našem Vrhovnom svećeniku Isusu Kristu u Duhu Svetome, jedna te ista molitva, mirisavija od tamjana.

Hoćemo da ostane valjano i djelotvorno sada i u buduće sve ono što smo ovdje odredili i propisali, i da mu se ne protive, ukoliko bi to bio slučaj, apostolske Uredbe i Naredbe naših predšasnika, kao i u drugim propisima, pa ni oni koji su vrijedni posebnog spomena ili sposobni da dokinu zakon.

Dano u Rimu kod Sv. Petra, 3. travnja 1969. na Sveti četvrtak, šeste godine Našega Pontifikata.

PAPA PAVAO VI

RIJEČ SVETOG OCA

(Iz govora pape Pavla VI u konzistoriju 28. IV 1969. kad je proglasio trideset i tri kardinala, novi »Obred mise« i novi Rimski kalendar, diobu Kongregacije za obrede na Kongregaciju za bogoslužje i na Kongregaciju za postupak proglašenja svetaca, te novu Komisiju teologa stručnjaka kod Kongregacije za nauk vjere).

Dok sveta Crkva ulaže svoju brigu na vanjskim područjima, nikako ne propušta da usavrši sredstva i načine posvećivanja koji su joj potrebni za obavljanje njezine zadaće. Stoga valja u prvom redu spomenuti da Crkva moli i da svoju snagu i hranu crpi iz Kristova svećeništva koje se obnavlja i nastavlja u svećeništvu njenih službenika, a u kojemu, iako na drukčiji način, imaju učešća i vjernici. To se događa naročito po svetoj liturgiji koja se ima smatrati skupom »svetih znakova« koji se odnose ili na štovanje Boga ili na pravu, iskrenu i bogatu pobožnost vjernika. Crkva moli erpeći naputke i utjehe iz Svetog pisma, iz svojih otaca i svojih učitelja. Crkva moli tražeći pomoć i poticaj od primjera svojih svetaca. To smo ustvrdili u svojoj prvoj enciklici ovom izrekom: »Nastojanje oko kršćanskog savršenstva i sada je obilato vrelo odakle Crkva crpi svoju duhovnu snagu; na taj način ona svojim vlastitim putem i načinom prima rasvjetljenja od

Kristova Duha; to je iskonski i nužan oblik kojim se izražava vjerska i društvena djelatnost Crkve; napokon joj to u teškoćama ovoga života služi kao zaštita i izvor snage koja se neprestano obnavlja» (A.A.S. 1964, 625).

Crkva — koristi to u ovoj prigodi ponoviti — živi i kao diše od svoje molitve. Ona je naime uvjerenjena da je *sam Krist nazočan ondje gdje su dvojica ili trojica sabrana u Kristovo ime* (usp. Mt 18, 20). Njoj je jasno da Duh zapaljuje i podžiče molitvu koja silno pomaže njezinu slabost. *»Jer mi ne znamo da molimo kako treba, ali sam Duh posreduje za nas neizrecivim uzdisajima«* (Rim 8, 26). Crkva iz iskustva zna da se samo u molitvi nalazi duhovna snaga, uspješan i plodan mir i suglasnost duhova u ljubavi, kad je već od svog početka *»bila jednodušno ustrajna u molitvi zajedno s... Isusovom majkom Marijom«* (Dj 1, 14). Crkva zna da je molitva veza koja, u otajstvenom sjedinjenju života i zasluga, spaja trostruku sređenu i bezbrojnu zajednicu njenih članova koji su već postigli vječnu slavi ili još putuju na zemlji ili se čiste u pomirbenom ognju. Crkva zna da molitvu treba na neki način smatrati školom svetaca; da je molitva zadaća njenih svećenika koji po primjeru Petra i apostola treba da se *potpuno posvete molitvi i službi propovijedanja* (usp. Dj 6, 4); da je molitva glavna dužnost Bogu posvećenih muških i ženskih osoba, čvrsta veza svake obitelji, snaga nevine djece, ljepota i zaštita mladeži, nada onih koji su odmakli u dobi i utjeha umirućih.

Iz te potrebe za molitvom, koja je usredotočena u euharistijskoj žrtvi, nastali su kao iz trajnog vrela bistre vode novi liturgijski propisi koje smo spomenuli na početku govora. Tu mislimo na novi *Obred mise* koji — nakon dugotrajna i ustrpljiva rada oko pojednostavljenja uvodnog obreda, prikazanja, lomljenja kruha i davanja mira — valja smatrati kao završnu točku (finis) čitavog novog uređenja misne žrtve, kako su ga željeli oci ekumenskog sabora i koje sve više omogućuje svjesno i živo sudjelovanje vjernika u božanskoj žrtvi. U tu je svrhu malo ispravljen i Rimski kanon da bi postigao veće jedinstvo i lakše se recitirao. Kako već znate, novom su Misalu dodani i drugi obrasci kanona ili *»anafore«*. Tako će vam kroz kratko vrijeme biti u rukama sveta oltarna knjiga i ostale liturgijske knjige koje je marljivim nastojanjem obnovilo Vijeće za provedbu Uredbe o svetom bogoslužju (Osservatore Romano, 28—29. IV 1969).

SVETI ZBOR OBREDA

Broj protokola R 22/969.

DEKRET

Prema Uredbi o svetom bogoslužju obnovljen je Red mise. Vrhovni ga je svećenik Pavao VI Apostolskom Uredbom *Missalis Romani* odobrio 3. travnja 1969. Ovaj Sveti zbor obreda na temelju posebne naredbe istog pape proglašuje taj obred mise i određuje da stupa na snagu 30. studenoga ove godine 1969, prve nedjelje Došašća.

Zajedno s Redom mise izdaje se i Opće uređenje rimskog misala koje će odsada zamjenjivati dosadašnje *Rubricae generales, Ritus servandus in celebratione et in concelebratione Missae i De defectibus in celebratione Missae occurrentibus* što se sada nalaze na početku rimskog misala. Osim toga se određuje da Opće uređenje rimskog misala, odobreno od Vrhovnog svećenika, stupa na snagu 30. studenoga zajedno s obnovljenim Redom mise.

Ukida se sve što bi se ovome protivilo.

Iz zgrade Svetog zbora obreda, na Uskrs, 6. travnja 1969.

Benno kardinal Gut
SZO prefekt i
predsjednik »Vijeća«

† Ferdinand Antonelli
naslovni nadbiskup idikrenski
tajnik SZO